

شرق

روزنامه

www.sharghdaily.ir

پنجشنبه ۱ مهر ۱۴۰۰ ۱۶ صفر ۱۴۴۳ ۲۳ سپتامبر ۲۰۲۱
سال نوزدهم • شماره ۴۱۰۴ • ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۱:۵۷ • اذان مغرب ۱۸:۱۸
اذان صبح فردا ۴:۳۰ • طلوع آفتاب ۵:۵۴

fardashargh@gmail.com

روزنامه‌رو

در روستای ملاحسن، از توابع مانده و سملقان خراسان شمالی، ۷۰ درصد از مردم به پیشه جارویافتی مشغول‌اند. عکس: مریم داورنیا، مهر

زیر آسمان جهان

«جنیش بی سریناهان» ترکیه
خبرگزاری‌ها: حتما شنیده‌اید که درحالی‌که خریدوفروش مسکن در مناطق شمال شهر حدود ۳۰۰ معامله بوده، ایرانیان بیش از ۹۰۰ خانه در سه ماه گذشته در استانبول خریداری کرده‌اند. حتما هم شنیدید که بسیاری معتقدند که قیمت مسکن در تهران از بسیاری کشورها بالاتر است؛ بنابراین بسیاری از ایرانیان در سودای خرید خانه در ترکیه هستند. حالا در ترکیه قضیه شکل دیگری است؛ در یک سال گذشته، قیمت

اجاره مسکن به‌شدگی سرسام‌آور در ترکیه، به‌ویژه در شهرهای بزرگ‌تر، افزایش یافته است. با شروع سال تحصیلی جدید، دانشجویانی که پس از یک‌سال‌ونیم آموزش آنلاین درپی کرونا به محیط آموزشی خود بازگشتند، با قیمت‌های گزاف اجاره مسکن مواجه شدند. از اوایل سپتامبر سال جاری، آنها اعتراض خود را سازماندهی کردند و خواستار مسکن ارزان‌قیمت هستند. امسال حدود ۸۱۵ هزارو ۳۶۵ دانشجو در دانشگاه‌های ترکیه ثبت‌نام کردند. تعداد کل دانشجویان دانشگاه‌های

آگاهی زنان افغانستان کلید شکست طالب‌هاست

زهرا نژادبهرام

در یک ماه اخیر بارهاوبارها حامیان طالبان از تغییر این گروه سخن گفتند. خود طالبان هم مدام درحال بیان این موضوع بودند که شرایط آنها برای رسیدن به قدرت با ۲۰ سال پیش فرق کرده و آنها تغییر رویکرد داده‌اند. اما آیا آنها واقعا تغییر رویکرد داده‌اند؟ آغاز سال تحصیلی با بلاکلیفی جمعیت بزرگی از زنان این کشور اما نشان می‌دهد که خبری از تغییر نیست و طالبان همچنان زنان را به چشم جنس دوم می‌بیند. آنها همچنان بر مسیر ناآگاهی و نداشتن دانش گام برمی‌دارند و محروم‌کردن زنان از تحصیلی شاهدهی است برای این مثال. به اعتقاد آنها زنان اگر صاحب دانش و آگاهی شوند، در برابر دستورالعمل‌های آنها مقاومت می‌کنند و سلطه آسان را نمی‌پذیرند. برای همین است که به‌طرز حیرت‌آوری در روزگاری که دانش و آگاهی مهم‌ترین داشته بشر است، علیه آن تصمیم می‌گیرند. این رویداد دو مسئله را دربراره ماجرای افغانستان مشخص می‌کند؛ نخست اینکه ادعای طرفداران طالبان در داخل و خارج از کشور مبنی بر تغییر رویکرد این گروه باطل است. آنها در همین مدت کوتاه بسیاری از رفتارهای زشت گذشته خود را تکرار کردند که ماجرای ممانعت از تحصیل دختران هم یکی از آنهاست. دیگر اینکه مدعیانی که ۲۰ سال زمام افغانستان را با حمایت آمریکا در دست گرفته بودند، به یک دروغ‌گوویی بزرگ متهم می‌شوند؛ آن هم اینکه در افغانستان هیچ کاری از روی باور و برای زنان انجام نشده است. همه‌چیز گویا در جهت منافع سیاسی آنها بوده که باوجود ۲۰ سال حکومتشان به‌راحتی از بین رفته و با خاک یکسان شده است. با دانستن این دو نکته باید بدانیم که آینده طالبان با درپیش‌گرفتن چنین رویکردهایی روشن نیست. این موضوعی است که کشورهای حامی افغانستان طالبانی هم باید بدانند. در همین مسئله زنان آنها باید بدانند که زنان امروز افغانستان

زیر آسمان ایران

بوی ماه مهر وورشکستگی لوازم‌التحریری‌ها

دومین سال تحصیلی هم بدون حضور دانش‌آموزان در مدارس آغاز شد. اگرچه صحبت از برگزاری نمادین جشن شکوفه‌ها و حضور محدود برخی پایه‌ها در مدارس در میان است، اما وزارتخانه بدون وزیر آموزش‌وپرورش با نظر ستاد ملی کرونا همچنان تصمیم بر برگزاری غیرحضوری کلاس‌ها دارد. بنابراین در این مهر نیز خبری از ترفایک صبحگاهی مسیر مدارس و نوستالژی‌های بوی ماه مهر نیست. در میان همه این فقدان‌ها یک خبر هم نگرانی‌های زیادی را ایجاد کرده است؛ زیر سایه کرونا کسب‌وکارهای فراوانی آسیب دیدند. ناتوانی دولت در حمایت از این کسب‌وکارها و محدودیت‌های فراوانی که در این یک سال و چند ماه صورت گرفته، موجب شده است تا بسیاری از اصناف با مشکلات عدیده اقتصادی مواجه شوند. ازجمله صف فروش لوازم‌التحریر که روزهای منتهی به مهر بهترین دوران کاری‌شان در طول سال است. روز گذشته «موسی فرزادیان»، رئیس اتحادیه لوازم‌التحریر با خبرگزاری ایرنا مصاحبه‌ای کرده و از کاهش ۸۰ درصدی فروش نوشت‌افزار در آستانه سال تحصیلی خبر داده است. او می‌گوید: «به‌ظورمعسول در شه‌ریور خانواده‌ها اقدام به خرید اقلام تحصیلی می‌کردند و این دوره زمان اوج فروش سالانه بود، اما از این گذشته شاهد رکودی هستیم که ادامه دارد». فرزادیان ابراز امیدواری کرده است که مدرسه‌ها بازگشایی شوند تا آموزش حضوری به رونق فروش نوشت‌افزار کمک کند. اما آیا تنها این برگزاری غیرحضوری کلاس‌هاست که فروش لوازم‌التحریری‌ها را پایین آورده است؟ گزارش‌های منتشرشده از دوران همه‌گیری کووید، خبر از فقیرترشدن مردم می‌دهد. کاهش درآمدها از یک‌سو و افزایش چند برابر قیمت لوازم‌التحریر از سوی دیگری از دلایل استقبال کم مردم از این محصولات است. در سال‌های اخیر با توجه به آنلاین شدن کلاس‌ها، هزینه خریداری موبایل یا تبلت و تأمین اینترنت هم به هزینه‌های خانواده‌ها اضافه شده و به این ترتیب آموزش در ایران کالایی به‌شدت گران به حساب می‌آید. حالا هم خانواده‌های زیادی از دانش‌آموزان تحت فشارهای اقتصادی ناشی از تأمین مقدمات تحصیل فرزندان‌شان قرار دارند و هم یک صف بزرگ در آستانه وورشکستگی است. موسی فرزادیان، رئیس اتحادیه فروشندگان لوازم‌التحریر و نوشت‌افزار نیز با اشاره به کاهش مصرف لوازم تحریر همیشگی در ادارات، تأکید کرده که اگر دولت برخی اقلام را از تولیدکنندگان می‌خرید و دپو می‌کرد، مسکنی برای آنها بود. او راه نجات را بازگشایی مدارس دانسته اما هم‌زمان هشدار داده است که اگر حمایت‌های لازم صورت نگیرد، این صف ورشکسته خواهد شد.

همسایه‌ها

زنان ۲۰ سال پیش نیستند. آنها با دانش، آگاهی و تحصیلات عالیه حاضر به پذیرش این رویکردها نیستند. طالبان شاید می‌توانست ۲۰ سال پیش راحت بر افغانستان کم‌سود و ناآگاه مسلط شود ولی شرایط امروز افغانستان به‌ویژه زنان آن بسیار متفاوت است. این یک نشانه از چهره واقعی طالبان بود؛ چهره‌ای از خشونت، عدم پذیرش حقوق انسان‌ها و هراس‌افکن. در روزگاری که پیامبر اسلام گفته بود برای کسب دانش تا چین هم باید سفر کرد و به جنسیت افراد اشاره نمی‌کند، گروهی با ظاهر اسلام‌خواهی در برابر آگاهی زنان مقاومت می‌کند. اینها عینیت ضدیت با دین و عینیت رشد تروریسم و هراس‌افکنی هستند. همان‌طورکه در ارتباط با زنان به دروغ‌گوئی پرداختند، درباره اینکه از رشد تروریسم در افغانستان جلوگیری می‌کنند هم دروغ می‌گویند. بر کسی پوشیده نیست که چنین گروهی با چنان سابقه‌ای افغانستان را به مأمنی برای تروریست‌ها تبدیل می‌کند و شاید آن‌وقت کشورهای همسایه حامی آنها آمانی از دست این گروه نیابند. این شاید یک درس تاریخی برای همه شهروندان جهان باشد که بدانند نمی‌توان با ابزارهای سیاسی برای رسیدن به اهداف حقوق بشری استفاده کرد. اهداف حقوق بشری نباید ملعبه دست سیاست‌مداران شود. امروز تمدن بشری به‌حدی از رشد و بالندگی رسیده که باور دارد حقوق بشر بر اهداف سیاسی اولویت دارد. در این میان باید به رویکرد کشورهای جهان در برابر طالبان هم نگاهی انداخت و آن را مورد نقد قرار داد. کشورهایی که دوست طالبان هستند و آن را مورد تأیید قرار می‌دهند، باید درباره این رویکرد طالبان اظهارنظر کنند و پاسخ‌گو باشند. کسانی که امیددموکراسی را در دل مردم افغانستان آوردند و در مقابل طالبان عقب‌نشینی کردند، کشورهایی مثل آمریکا که با سکوت مرگبارشان تمام یافته‌های مردم افغانستان را با خاک یکسان کردند، باید درباره وضعیت کنونی افغانستان پاسخ‌گو باشند. جامعه جهانی هم در برابر افغانستان سکوتی مرگ‌بار دارد. صورت‌نظر می‌توان پذیرفت که زنان افغانستان از تحصیل محروم شوند و صدایی از جامعه جهانی درنیاید. مگر می‌توان در برابر چنین رفتار عجیبی سکوت کرد؟

زنان

حرکت‌کند اما امیدوارکننده شاخص برابری جنسیتی

چندی پیش فدراسیون فوتبال ایرلند اعلام کرده بود پاداش یکسانی به فوتبالیست‌های زن و مرد خود می‌دهد. در واقع اعضای تیم مردان توافق کرده است میزان پاداش‌های خود را کاهش دهد تا با پاداش‌های تیم زنان برابر شود. انگلیس، برزیل، استرالیا، نروژ و نیوزیلند ازجمله کشورهایی هستند که به‌طور عمومی متعهد شده‌اند به بازیکنان مرد و زن خود مبلغ یکسان برای پاداش پرداخت کنند. این بخشی از تلاش‌های جهانی برای ایجاد برابر جنسیتی در موقعیت‌های مشابه در دنیاست. درباره فوتبال همیشه این حاشیه وجود دارد که دستمزد بازیکنان باید مطابق جذابیت بازی‌ها و در نتیجه آن حق پخش فروخته‌شده رقابت‌ها پرداخت شود و با این استدلال شاید منطقی باشد که دستمزد فوتبالیست‌های زن از مرد کمتر باشد. اما حتی در این زمین هم تلاش‌های فراوانی برای ایجاد برابری صورت می‌گیرد. این تلاش‌ها هم اغلب ازسوی مردانی است که از دستمزد خود صرف‌نظر می‌کنند تا به این ترتیب با برهم‌زدن بازی تعریف‌شده در این زمینه تلاش کنند نظم جدید را پدید بیاورند. اما این تنها فوتبال نیست که عرصه چنین اقداماتی است. در دنیا شاخص‌هایی چون تصاحب کرسی مدیریتی ازسوی زنان هم موضوعی است که اغلب از آن برای سنجش میزان برابر جنسیت استفاده می‌شود؛ مانند تلاشی که در ایران برای پیداکردن یک وزیر زن صورت می‌گیرد و به نتیجه نمی‌رسد. به‌تازگی گزارشی منتشر شده که اگر چه خبر از رشد شاخص برابری جنسیتی در اروپا می‌دهد، اما همچنان عددی درخور تأمل نیست. سهم زنان اروپایی در تکیه‌زدن بر کرسی هیئتمدیره شرکت‌ها و حضور در سمت‌های ارشد مدیریتی در سال ۲۰۱۹ به ۲۹.۵ درصد رسیده که درمقایسه‌با سال ۲۰۱۵ نزدیک به ۲.۳ درصد افزایش یافته است. اداره آمار کمیسیون اروپا (یوروستات) با انتشار گزارشی درباره میزان تحقق اهداف سرفصل «برابری جنسیتی» در برنامه توسعه پایدار اتحادیه اروپا اعلام کرد متوسط نرخ اشتغال زنان در کشورهای عضو اتحادیه اروپا ۱۱.۳ درصد پایین‌تر از مردان است که این شکاف نسبت به سال ۲۰۱۴ تنها حدود سه‌دهم درصد بهبود یافته است. این گزارش همچنین حاکی از آن است که متوسط خالص دریافتی مردان شاغل در ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا در ازای یک ساعت کار ۱۴.۱ درصد بیش از زنان است؛ اختلافی که در سال ۲۰۱۲ به ۱۶.۴ درصد رسیده بود ولی سپس روندی نزولی به خود گرفته است. هدف برنامه توسعه پایدار اتحادیه اروپا در سرفصل «برابری جنسیتی»، پایان‌دادن به همه‌انواع تبعیض‌ها، خشونت و هرگونه رفتار مضر علیه زنان و دختران است. همچنین این برنامه درپی مشارکت کامل زنان در تمام سطوح تصمیم‌گیری سیاسی و اقتصادی کشورهای عضو اتحادیه اروپاست.

خبر

کام‌نخست هفتمین دوره جایزه احمد شاملو

در جدال با خاموشی

• شرق: اسامی منتخبان جایزه شعر احمد شاملو در مرحله نخست اعلام شد و از میان آثار ارسال‌شده به دبیرخانه این جایزه، ۲۰۲ عنوان کتاب شعر وارد مرحله رقابت و داوری شدند. هیئت داوران مرحله اول هفتمین دوره جایزه شعر احمد شاملو رزا جمالی، علیرضا حسنی و عبدالعلی عظیمی، ضمن سیاست‌گذاری از همراهی و استقبال شایان توجه شاعران و ناشران گرامی شعر به اطلاع می‌رساند امسال از میان آثاری که برای شرکت در جایزه شعر شاملو ارسال شد، ۲۰۲ عنوان واجد شرایط شرکت در این دوره جایزه بود.

داوران از اوایل خرداد تا آخرین هفته شهریور ماه، یکایک مجموعه‌ها را بر مبنای دانش نظری خود و نیز با بذل توجه به معیارهای از پیش تعیین‌شده جایزه شعر شاملو بررسی کردند.

احمد شاملو به سال ۱۳۴۳ در گفت‌وگویی با مجله اندیشه و هنر گفته بود: «نمی‌توانم تصور کنم که شعر اثر مستقیم زندگی نباشد یا چیزی باشد جدا از ضربه‌های زندگی. فکر می‌کنم شعر اصلا صدای آن ضربه‌هاست.» از میان معیارهایی که داوران مرحله نخست این دوره جایزه شاملو بیشتر مورد توجه قرار داده‌اند، نیز می‌توان به «نسبت‌داشتن شعر با تجربه زیسته شاعر و انتقال تجربه در شعر با تبدیل درک فردی به شعور عام، پیوندداشتن شعر شاعر با زندگی، با فرهنگ و با جامعه و زمانه‌اش، اهمیت روابط و آرمان‌های انسانی در عین شعارزده و تصنعی نبودن، برخورداری از منطق شاعرانه، داشتن ذهنیت شاعرانه و درعین‌حال تجرید و انتزاع صرف و در خدمت فرم نبودن» اشاره کرد.

مانند دوره پیش، دبیرخانه جایزه و داوران مرحله اول در نظر داشته‌اند تا در دو حوزه مدایح بی‌صله و هوای تازه نیز منتخباتی را به علاقه‌مندان شعر و ادبیات معرفی کنند. «مدایح بی‌صله» برای قدردانی از شاعرانی که با وجود سال‌ها استمرار در کار شاعری و کیفیت چشمگیر شعرشان چنان‌که باید به جامعه معرفی نشده‌اند و «هوای تازه» برای معرفی شاعرانی نوپا که انتظار می‌رود شعرشان در آینده از ظرفیت‌های بیشتری برخوردار شود. مطابق رسم تازه‌نهاده، شاعران این دو حوزه در مرحله نخست انتخاب و معرفی می‌شوند و در مراسم پایانی جوایزی به ایشان اهدا خواهد شد.

منتخبان حوزه «مدایح بی‌صله»: «به سایه»، هرمز علی‌پور، انتشارات کتاب هرمز و «فرودگاه آه»، فرامرز سدهی، نشر سیب سرخ. منتخباتن حوزه «هوای تازه»: دیکتاتوری در سطرهای ابری، زینب فرجی، نشر سیب سرخ و نهنگ حوض، خالد عظیمی، انتشارات ایهام. با توجه به معیارهای گفته‌شده و پس از بحث و تبادل نظر میان داوران، دوازده اثر به اتفاق آرا برای شرکت در مرحله دوم هفتمین دوره جایزه شعر شاملو انتخاب شد. هیئت داوران اسامی کتاب‌های راه‌افته به دور دوم را به ترتیب حروف الفبا به شرح زیر اعلام می‌کنند:

آمبرولا؛ خواهر گل‌های جهان، نرگس برهمند، انتشارات نگاه. آن‌ آرش خوشبخت، انتشارات فصل پنجم. اکسیرونیسیسم غمگین، دیار مردان‌بگی، نشر مایا. جادوانمه آنتالوس، پریماه اعوانی، نشر افراز. چشم‌های تو روشن بود، یاور مهدی‌پور، انتشارات مروارید.

حراج حلاج، محمد اسدی، انتشارات فصل پنجم. شیهه، میثم متاجی، انتشارات مهر و دل. قهوه قجری در پاریس، فرامرزر آحمری، انتشارات ایهام.

کوچه دلین‌ها، مجیب مهرداد، انتشارات مهر و دل. مرا از حروف نامم نجات بده، شهرام رستمی، نشر سیب سرخ. مرگ در صفحه‌ای سفید، بهرام معصومی، نشر چلچله. یاقوت‌های کبود، منصور مرید، نشر خوزان. دبیرخانه جایزه شاملو همچنین خبر داد، مستند «در جدال با خاموشی» که مروری است برشش دوره گذشته جایزه شعر شاملو از پنجم مهر روی سایت رسمی جایزه شعر شاملو به آدرس http://www.shamlouaward.org/ به نمایش درخواهد آمد.

ما افتخوری
تحقیق و تولید: سحر خانی

هفته‌دوازدهم انصاف
کتابی باد

حک‌تحصیلی را دشمن برای مضمحل کردن، سلفاق به راه انداخته، اما همین جنگ، رامت گشاوران‌شدن نبوی انقلاب و وحشی‌ها

کتاب را به تمام دوستان و همکارانم پیشنهاد می‌کنم

موسسه نشر سوره مهر، تهران

www.sharghdaily.ir